

Σοφία και ταπείνωση στη ζωή του Αγίου Γερασίμου Παλλαδά [+ 15 Ιανουαρίου 1714], (της Έλενα Χατζόγλου-Μπαλτά, Θεολόγος-Δρ Φιλολογίας)

[/ Πεμπτούσια](#)

image not found or type unknown

Άγιος Γεράσιμος Παλλαδάς, Πατριάρχης Αλεξανδρείας (+1714)

Ο άγιος Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς[1], πατριάρχης Αλεξανδρείας είναι ένας από τους διαπρεπείς λογίους ιεράρχες της περιόδου της τουρκοκρατίας. Κατά την επίγεια ζωή του διακρίθηκε για την αγιότητα και την ακτινοβολία της προσωπικότητάς του, καθώς και για την πολύπλευρη πνευματική του δραστηριότητα. Έζησε τον 17ο αιώνα -γεννήθηκε κατά το α΄ ήμισυ- και κοιμήθηκε το 1714 στην Ιερά Μονή Βατοπεδίου Αγίου Όρους.

Γεννήθηκε στην Κρήτη και ως τόπος καταγωγής του αναφέρεται το χωριό Σκιλλους της επαρχίας Πεδιάδος (νομού Ηρακλείου), το οποίο σήμερα ονομάζεται

Καλλονή. Η οικογένειά του εκ πατρός υπήρξε ιερατική και ανέδειξε γνωστές προσωπικότητες στην Κρήτη.

Σύμφωνα με τη «Βιογραφία» του αγίου Γερασίμου -την οποία συνέταξε (το έτος 1785) ο Γεράσιμος Γ΄ Γημάρης, μετέπειτα πατριάρχης Αλεξανδρείας (1783-1788)- αφού έλαβε τα πρώτα πνευματικά εφόδια από τον πατέρα του Θεόδωρο, μετέβη για σπουδές στη Βενετία. Η μόρφωσή του φαίνεται ότι υπήρξε ευρεία, καθώς εγνώριζε άριστα την αρχαία ελληνική, λατινική και εβραϊκή γλώσσα, και κατείχε εις βάθος επιστήμες όπως είναι η θεολογία, φιλοσοφία κ.λπ.

Η μεγάλη του μόρφωση του επέτρεψε να διδάξει επί πολλά έτη σε διάφορα σχολεία του τουρκοκρατούμενου ελληνισμού, σε περιοχές όπως η Πελοπόννησος, η Ήπειρος και η Καστοριά, όπου μάλιστα ανήλθε, για μικρό χρονικό διάστημα, στον μητροπολιτικό θρόνο. Αργότερα ανέλαβε επιτροπικώς τη μητρόπολη Αδριανουπόλεως.

Η εκλογή του αγίου Γερασίμου στον πατριαρχικό θρόνο Αλεξανδρείας έγινε στις 25 Ιουλίου 1688 στην Κωνσταντινούπολη. Ο άγιος Γεράσιμος μετέβη στην Αλεξάνδρεια, όπου παρέμεινε ακάματος εργάτης μέχρι την 15η Ιανουαρίου 1710, ποιμαίνοντας θεοφιλώς την επαρχία του επί είκοσι δύο έτη. Κατά τη διάρκεια της πατριαρχίας του ταξίδευσε στην Ουγγροβλαχία προς ανανέωση των δικαιωμάτων του πατριαρχείου σε μονές - μετόχια εκεί, αποβλέποντας γενικότερα στην οικονομική στήριξη του θρόνου, αλλά και επιθυμώντας να προωθήσει στην τυπογραφία της Βλαχίας έργα του, ρητορικού περιεχομένου, διδαχές και εκκλησιαστικούς λόγους.

Μεγάλη έκταση καταλαμβάνει και η αλληλογραφία την οποία αντάλλαξε ο άγιος, κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας του, με εξέχουσες προσωπικότητες της εποχής του, όπως είναι ο Γεράσιμος Βλάχος, ο Μελέτιος Συρίγος, ο Γρηγόριος Μελισσηνός, ο Βαρθολομαίος Συρόπουλος, ο Ιωάννης Καρυοφύλλης, ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος ο εξ απορρήτων και ο γιός του Νικόλαος, ο Καλλίνικος Ακαρνάν και ο Διονύσιος Μουσελίμης, οικουμενικοί πατριάρχες, ο Δοσίθεος και ο Χρύσανθος Νοταράς, πατριάρχες Ιεροσολύμων, ο Μέγας Πέτρος, αυτοκράτορας της Ρωσίας, η μητέρα του Ναταλία, ο Κωνσταντίνος Μπασσαράμπας, ηγεμόνας της Ουγγροβλαχίας κ.α. Εκτός από την αλληλογραφία του ενδιαφέρον παρουσιάζουν επίσης τα έγγραφα - εγκύκλιοι, τα οποία συνέταξε προς αντιμετώπιση διαφόρων υποθέσεων, ποιμαντικής και διοικητικής φύσεως. Όλα μαρτυρούν τη θεία χάρη, η οποία φώτιζε τη σκέψη και κατηύθυνε τις ενέργειές του, καθώς και τη σύνεση και σοφία του.

Το συγγραφικό του έργο^[2] είναι επίσης εκτεταμένο. Περιλαμβάνει εγχειρίδια,

θεολογίας, ρητορικής και λογικής, ποιητικά κείμενα, υμνογραφικά, λόγους εκκλησιαστικούς, εγκωμιαστικά έργα, συλλογή αινιγμάτων κ.α.

Την οσιακή κοίμησή του σφράγισε η μαρτυρία ότι από τον τάφο του «ευγήκε και άγιον λείψανον»[\[3\]](#). Μάλιστα, στην Ιερά Μονή του Βατοπεδίου φυλάσσεται η ευωδιάζουσα ιερή του κέρα.

Ο άγιος Γεράσιμος Παλλαδάς καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του υπήρξε άνθρωπος αγάπης, πραότητας, υπομονής και πίστewς, εργατικός και νουνεχής. Το βάθος της σκέψewς του, όπως διαφαίνεται στο έργο του, αποδεικνύει την πνευματικότητα και την υψηλή θεωρία που τον διέκριναν. Προσέδιδε, επίσης, πάντοτε σωτηριολογική διάσταση στους λόγους και τις διδαχές του. Το έργο του -ευρύτατο σε έκταση- βρήκε μεγάλη διάδοση στην καθ' ημάς Ανατολή, τόσο το εκδεδομένο, όσο και το ανέκδοτο, που σώζεται σε πολλούς χειρόγραφους κώδικες. Οι περισσότεροι από αυτούς τον αναφέρουν ως «σοφώτατο και αγιώτατο πατριάρχη». Εν ολίγοις η ζωή του υπήρξε χριστοκεντρική και ανθρωποκεντρική.

Για τους ανωτέρω λόγους, η τόσο καλώς κεκρυμμένη αγιότητά του ανεδείχθη στις μέρες μας. Η Ορθόδοξη Εκκλησία, και δη το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας, προέβη, κατόπιν εξετάσεως, στην επίσημη αναγνώριση της παρά Θεού αναδειχθείσης αγιότητος, διά «Πατριαρχικής και Συνοδικής Πράξεως αγιοκατατάξεως του εν αγίοις ημών Γερασίμου, του επονομαζομένου Παλλαδά, Πάπα και Πατριάρχου Αλεξανδρείας», που εξεδόθη την 17η Σεπτεμβρίου 2002. Ως ημέρα εορτής της μνήμης του ορίσθηκε η 15η Ιανουαρίου. Στην Πράξη αυτή επισημαίνεται για τον άγιο Γεράσιμο μεταξύ άλλων ότι: «πολύς τε εν σοφία και μέγας εν αρεταίς αναδειχθείς ... ακολουθήσας ευαγγελικώς τω Χριστώ εκ νεότητος και εν μέσω της του κόσμου συγχύσεως ως φωστήρ ευσεβείας διαλάμπας, θεόπνους εν διδασκαλίαις υπάρξας και συγκαταλύσας τον βίον εν λόγω σοφίας και πράξει θεοφιλεί, διδάξας δε τοις πιστοίς την κατά Θεόν παιδείαν και τύπος αυτοίς γενόμενος εν λόγω τε, έργω και αναστροφή, αναζωγραφήσας εν εαυτώ των πρόπαλαι Αγίων Πατέρων και Διδασκάλων τα προτερήματα και τελειωθέντα ασκητικώς εν τη κατά το Αγιώνυμον Όρος Μεγίστη του Βατοπεδίου Μονή, εν η και η τιμία αυτού κέρα φυλάσσεται».

Αποτελεί, λοιπόν, ιδιαίτερη ευλογία η τιμή της μνήμης του μεγάλου αυτού ιεράρχη, που μέσα από την ταπεινή του δράση υπέδειξε τον δρόμο της κατά Θεόν ζωής και της αγιότητας.

[1] Λεπτομέρειες για τη ζωή και τη δράση του αγίου αυτού περιέχονται στη διατριβή: Ελένης Σωτ. Χατζόγλου - Μπαλτά, Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς, Πατριάρχης Αλεξανδρείας (± 1625/30 - 1714). Ο βίος και το συγγραφικόν του έργον, εκδ. «Σύλλογος προς διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων», Αθήναι 2006.

[2] Μέρος του ανεκδότου έργου των «Απάντων» του έχει ήδη εκδοθεί: βλ. Ελένης Σ. Χατζόγλου - Μπαλτά, «Η επιστολιμαία διατριβή του Γερασίμου Παλλαδά περί του ακριβούς χρόνου καθαγιασμού των τιμίων Δώρων», Επετηρίς Εταιρείας Βυζαντινών Σπουδών ΝΒ΄ (2004-2006), σσ. 251-322 και Αγίου Γερασίμου Παλλαδά Άπαντα, τόμος Α΄. Εισαγωγή - Κριτική Έκδοση: Ελένης Σ. Χατζόγλου - Μπαλτά, Σύλλογος προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων - Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου, Αθήναι - Άγιον Όρος 2014.

[3] Καισαρίου Δαπόντε, «Ιστορικός Κατάλογος ανδρών επισήμων (1700-1784)» παρά Κωνστ. Σάθα, Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη, τομ. Γ΄, εν Βενετία 1872, σσ. 84-87 [= Constantin Erbiceanu, *Cronicarii Greci cariï aũ scris despre Româi în Epoque Fanariotă, București 1890*, σσ. 99-101].